

BASIN 2009-6

17 Mart 2009

BASIN AÇIKLAMASI

ELEKTRİK BEDELİNDE TRT PAYININ KALDIRILMASI EKONOMİK KRİZİ ÖNLER Mİ?

AKP'nin TRT payı açıklaması elektrik zamlarının üzerini örtmeye yöneliktir. Piyasacı uygulamalarla, özelleştirmelerle fahiş fiyata satılan elektrik ve doğalgaz fiyatlarını düşürmenin yolu, artık sermayenin değil halkın yararına düzenlemeler yapmaktan geçmektedir. AKP iktidarını elektrik ve doğalgaz fiyatlarını indirme konusunda samimiyete davet ediyor, elektrikte KDV'yi, 4 kişilik bir ailenin asgari tüketim miktarı olan 230 kWh için yüzde 1, diğer tüm tüketimler için ise en fazla % 8 olarak düzenlenmesini öneriyoruz.

Sanayi ve Ticaret Bakanı Zafer Çağlayan; Ekonomi Koordinasyon Kurulu'nda (EKK) ekonomik krize karşı önlemler çerçevesinde elektrik fiyatına etki eden yüzde 2'lik TRT payının kaldırılması konusunda görüş birliğine varıldığını açıklamış, ancak TRT'nin yüzde 2'lik payının kaldırılmasının ekonomik krizin etkilerinin azaltılmasına hangi olumlu katkıyı sağlayacağını açıklamamıştır.

Elektrik enerjisi; sosyal devletin giderek ortadan kaldırıldığı ülkemizde ticari bir meta haline getirilmiştir. Oysa elektrik; ekmek, su, ilaç gibi insanlık hakkı olarak tanımlanmalıdır. Enerji alanı neo-liberal politikaların uygulamaya konulması ile rekabetçi elektrik piyasasının oluşacağı, rekabet ortamında güvenilir ve ucuz elektrik elde edilerek bu koşullarda halkın kullanımına sunulacağı savlarıyla talana açılmıştır. Ancak özel şirketlerin güvenilir ve ucuz enerji sağlamadığı; devletten daha fazla fırsat ve olanak talep ettikleri 1 Temmuz 2006 tarihinde 13 ilin 7 saat süre ile karanlığa gömülmesiyle ortaya çıkmıştır.

Yaşanan karanlığı dahi siyasal iktidara dayatma olarak kullanan çevrelerin beklentisi karşılanmış, 3 Kasım 2004 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği (DUY) ile elektrik alanında oluşturulan "sanal piyasa" 1 Ağustos 2006 tarihinden itibaren yürürlüğe konulmuştur. DUY olarak adlandırılan karaborsa sistemi ile ortaya çıkan aşırı fiyatların karşılanabilmesi için kaynak yaratılması amacıyla da zam düzenlemesi yapılmıştır.

Yüksek Planlama Kurulu'nun (YPK) 14 Şubat 2008 tarihli kararıyla "Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizması" ile elektrik zammı otomatikçe bağlanmış, elektrik enerji bedelinin; 1 Ocak, 1 Nisan, 1 Temmuz ve 1 Ekim olmak üzere yılda 4 kez ayarlanması düzenlenmiştir.

Elektrik fiyatlarında artışa neden olan koşulları DUY denilen karaborsa sisteminin yarattığı bilinmektedir. Hal böyle iken Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ülkemizde elektrik fiyatının dünya fiyatları ile aynı olduğunu, pahalı olmadığını sürekli olarak vurgulamaktaysa da Bakan'ın açıklamalarının gerçeği yansıtmadığı OECD ve AB verilerinden görülebilir.

Ocak 2008 Zammıyla 1 kWh Elektrik Fiyatı (Fatura Ayrıntısı)

Ocak 2008	kWh	Fiyat-YTL	Fatura YTL
Tüketim	1	0,12105	0,12105
Perakende	1	0,001599	0,0015985
İletim	1	0,00421	0,00421
Dağıtım	1	0,02145	0,0214498
Fon ve vergiler hariç fiyat			0,1483083
Enerji Fonu		1	0,00148308
TRT Payı		2	0,00296617
Bel. Tük.Ver.		5	0,00741542
KDV Öncesi Toplam			0,16017296
KDV		18	0,02883113
Genel Toplam			0,1890041

02.01.2008

1 ABD Doları = 1,1700

1kWh = 16,15 cent

Temmuz 2008 Zammıyla 1 kWh Elektrik Fiyatı (Fatura Ayrıntısı)

Temmuz 2008	kWh	Fiyat-YTL	Fatura-YTL
Tüketim	1	0,15219	0,15219
Perakende	1	0,001599	0,0015985
İletim	1	0,00421	0,00421
Dağıtım	1	0,02145	0,0214498
Fon ve vergiler hariç fiyat			0,1794483
Enerji Fonu		1	0,00179448
TRT Payı		2	0,00358897
Bel. Tük.Ver.		5	0,00897242
KDV Öncesi Toplam			0,19380416
KDV		18	0,03488475
Genel Toplam			0,22868891

02.07.2008

1 ABD Doları = 1,2370

1kWh = 18,48 cent

Ekim 2008 Zammiyla 1 kWh Elektrik Fiyatı (Fatura Ayrıntısı)

Ekim 2008	kWh	Fiyat-YTL	Fatura-YTL
Tüketim	1	0,168462	0,1684617
Perakende	1	0,001599	0,0015985
İletim	1	0,00421	0,00421
Dağıtım	1	0,02145	0,0214498
Fon ve vergiler hariç fiyat			0,19572
Enerji Fonu		1	0,00168462
TRT Payı		2	0,00336923
Bel. Tük.Ver.		5	0,00842309
KDV Öncesi Toplam			0,20919694
KDV		18	0,03765545
Genel Toplam			0,24685238

03.10.2008

1 ABD Doları = 1,3095

1kWh = 18,85 cent

1 Ocak 2009 Zammiyla 1 kWh Elektrik Fiyatı (Fatura Ayrıntısı)

1 Ocak 2009	Kwh	Fiyat-YTL	Fatura top
Tüketim	1	0,1658193	0,1658193
Perakende	1	0,0017028	0,00170279
İletim	1	0,0045961	0,0045961
Dağıtım	1	0,0259084	0,025908377
Fon ve vergiler hariç fiyat			0,198026567
Enerji Fonu		1	0,001658193
TRT Payı		2	0,003316386
Bel. Tük.Ver.		5	0,008290965
KDV Öncesi Toplam			0,211292111
KDV		18	0,03803258
Genel Toplam			0,249324691

01.01.2009

ABD Doları = 1,5367

1kWh = 16,22 cent

Yukarıdaki tablolarda da görüleceği üzere, Hükümet Ocak 2009 tarihinde yaptığı elektrik fiyat ayarlamasıyla Başkent ve Sakarya Elektrik dağıtımını özel sektöre devretmeden önce, kamu gelirinden şirketlere aktarım sağlayacak ve özelleştirilecek diğer dağıtım şirketlerini de etkileyecek bir düzenlemeye başvurdu. **Yapılan düzenleme ile konutlardan dağıtım şirketlerinin kilovat saat başına tahsil edecekleri dağıtım hizmet bedeline yüzde 20,8, perakende satış hizmeti bedeline de yüzde 6,25 zam yapıldı. Böylece özelleştirme yoluyla dağıtım şirketlerini devralan ve devralacak olan şirketlerin, tüketiciden tahsil edeceği her şey dahil fatura tutarının yüzde 11'ine el koyması sağlandı. Ocak 2009'dan önceki tarife yapısında dağıtım şirketlerinin dağıtım ve perakende satış hizmet bedeli olarak faturadan kendilerine aldıkları pay yüzde 9,3 oranında bulunuyordu.**

4 kişilik bir ailenin asgari yaşam standardına göre 230 kilovat saatlik elektrik tüketimi dikkate alındığında, daha önceki fatura yapısıyla 57 TL'lik toplam bedelden 5,3 TL'sini dağıtım ve perakende satış hizmet bedeli olarak kesen dağıtım şirketleri, yeni fatura yapısıyla hizmet bedeli olarak 6,3 TL almaya başladılar.

Dört Kişilik Bir Ailenin Tüketimi (1 Ekim 2008)

1 Ekim 2008	Kwh	Fiyat-YTL	Fatura top
Tüketim	230	0,1684617	38,746191
Perakende	230	0,0015985	0,367655
İletim	230	0,00421	0,9683
Dağıtım	230	0,0214498	4,933454
Fon ve vergiler hariç fiyat			45,0156
Enerji Fonu		1	0,38746191
TRT Payı		2	0,77492382
Bel. Tük.Ver.		5	1,93730955
KDV Öncesi Toplam			48,11529528
KDV		18	8,66075315
Genel Toplam			56,77604843

Dört Kişilik Bir Ailenin Tüketimi (1 Ocak 2009)

1 Ocak 2009	Kwh	Fiyat-YTL	Fatura top
Tüketim	230	0,1658193	38,138439
Perakende	230	0,0017028	0,3916417
İletim	230	0,0045961	1,057103
Dağıtım	230	0,0259084	5,95892671
Fon ve vergiler hariç fiyat			45,54611041
Enerji Fonu		1	0,38138439
TRT Payı		2	0,76276878
Bel. Tük.Ver.		5	1,90692195
KDV Öncesi Toplam			48,59718553
KDV		18	8,747493395
Genel Toplam			57,34467893

Türkiye’de konutların 2007 yılında 36 milyar kilovat saatlik elektrik tüketimi üzerinden 772 milyon TL dağıtım, 57,5 milyon TL perakende satış hizmet bedeli alınmıştı. Yeni düzenleme ile aynı tüketim üzerinden 2009 yılında dağıtım şirketleri 933 milyon TL dağıtım, 61,3 milyon TL de perakende satış hizmet bedeli tahsil edecekler. **Yani fatura yapısındaki oynama ile yalnızca konut abonelerinin 1 yıllık tüketimi üzerinden dağıtım şirketlerine 164 milyon TL aktarım yapılmıştır.**

Tüketim miktarında yaşanan 2008 yılı artışı da dikkate alınarak 2009 yılında konut tüketiminin 40 milyar kilovat saat olacağı öngörüldüğünde ise, 1 milyar 104 milyon TL’lik tahsilâtın doğrudan dağıtım şirketlerine kalacağı görülüyor. Eski düzenleme geçerli olsaydı 40 milyar kilovat saatlik tüketim üzerinden 921 milyon TL tahsil edebilecek olan dağıtım şirketleri Ocak 2009 ayarlamasıyla 182,5 milyon TL daha fazla doğrudan gelir imkânına kavuşturuldular.

Elektrik fiyatlarına yaptığı zamlarla tepki gören AKP Hükümeti, önemli dağıtım bölgelerinin devri öncesinde dağıtım şirketlerine bu aktarımı yaparken, yerel seçimler öncesinde elektrik fiyatlarını daha fazla artırmayı göze alamadığı için çıplak elektrik fiyatında görece düşük düzeyde bir azaltımı kabullenmiş görünmektedir. Yerel seçimler sonrasında ise otomatik fiyatlandırma uygulamasının gereği olarak 1 Nisan’dan itibaren çıplak elektrik fiyatına yeniden zam yapılma olasılığı ise yüksektir.

Özelleştirme sonrası dağıtım şirketlerinin karlarını garanti altına almak için maliyet bazlı fiyatlandırmayı yürürlüğe koyarak 3 ayda bir elektrik fiyatlarına otomatik zam yapılmasını sağlayan AKP Hükümeti, yıllık programlara göre ayarlanacak olan Ocak ayı tarifesinde de yine şirketler lehine düzenlemeye başvurmuştur. Aynı AKP Hükümeti, üretim ve dağıtım

şirketlerinin elektrik enerjisi gelirlerinden alınan % 3,5 TRT payını, sözde % 2 'ye indirerek tüketicilerin üzerine yıkmıştır.

TRT'nin kamusal yayın anlayışındaki bozulma ve yayın içerikleri ayrıca bir tartışma konusu olmakla birlikte, kamusal yayıncılık topluma verilen bir hizmettir ve bunun için kaynak ayrılması zorunludur.

Bugünün yaşam koşulları içinde temel bir toplumsal ihtiyaç olan elektrik tüketimi üzerinden yüzde 18 düzeyinde KDV alınmaktadır. İçinde bulunulan ekonomik krizin doğrudan ya da dolaylı olarak sermayeye aktarımda bulunularak çözülmesi mümkün değildir. İşsizliğin giderek arttığı bu ortamda çalışma hakkını ve insanların alım güçlerini koruyacak düzenlemelere ihtiyaç bulunmaktadır.

İvedi olarak enerji alanında otomatik zam uygulamasına son verilmesini, son 1 yıl içinde yapılan zamların geri alınmasını, temel bir ihtiyaç olan elektrik üzerindeki yüzde 18'lik KDV yükünün asgari yaşam standardı için gerekli olan 230 kilovat saatlik elektrik tüketiminde yüzde 1 gibi sembolik bir düzeye, diğer tüm tüketimler için ise % 8 'e indirilmesini talep ediyoruz.

TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
41. DÖNEM YÖNETİM KURULU

TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
İZMİR ŞUBESİ YÖNETİM KURULU